

*Аліна Козуб, магістрант
Яна Попфалуші, магістрант*

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород
Науковий керівник: Пітюлич М. М., д.е.н., професор*

ОСОБЛИВОСТІ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

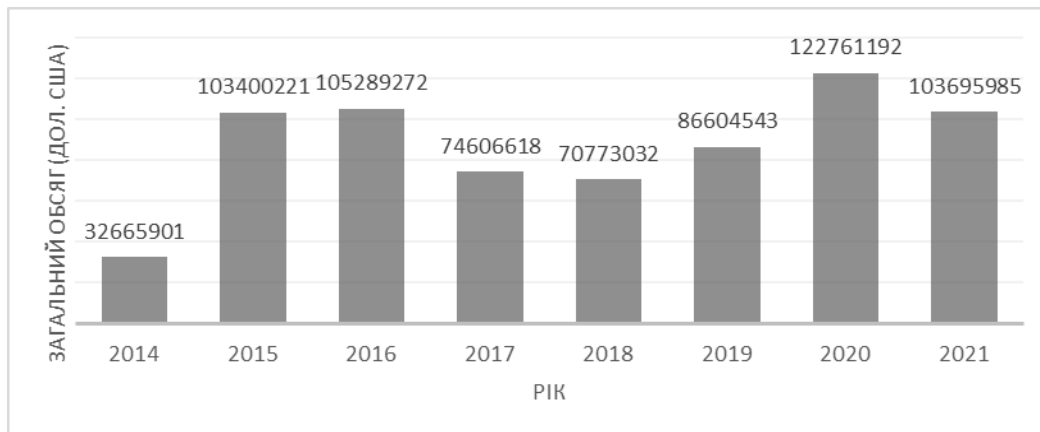
Тривалий час Україна протистоїть збройній повномасштабній агресії з боку росії. Протягом всього періоду дії воєнного стану громадяни країн усього світу, уряди, благодійні організації, підприємства різного масштабу спрямовують свої зусилля на допомогу біженцям, громадянам нашої держави та Збройним силам України. Однак у процесі ввезення гуманітарної допомоги на митну територію України виникає багато питань з правильністю її оформлення.

Гуманітарна допомога – це безоплатна цільова адресна допомога у грошовій чи натуральній формі (безповоротна фінансова допомога, роботи, послуги, добровільні пожертвування товарів, продуктів тощо), що надається вітчизняними або іноземними донорами у зв'язку з виникненням надзвичайної ситуації (збройний конфлікт, стихійне лихо, техногенна катастрофа тощо) [6].

У 1999 р. було ухвалено Закон України «Про гуманітарну допомогу», і за роки функціонування цього закону Україна отримала великий обсяг гуманітарної допомоги. На жаль, немає узагальнених цифр стосовно обсягів допомоги, зокрема, через те, що вона

надається різного роду та різними суб'єктами, тож немає уніфікованого обліку. За мірило можна взяти щорічні дані Управління ООН з координації гуманітарних справ (ОСНА) (рис. 1).

З даних таблиці бачимо, що найбільше значення обсягів гуманітарної допомоги припадає на 2020 рік – 122 млн. дол., що пояснюється ввезенням лікарських засобів у зв'язку з пандемією COVID-19. Обґрунтовано можна вважати, що найбільший обсяг надходжень гуманітарної допомоги буде у 2022 році, що пов'язано з введенням військового стану в Україні.

Рис. 1 Загальний обсяг наданої Україні гуманітарної допомоги протягом 2014-2021 рр. в дол.США (за даними ООН) [7]

Слід зазначити, що з початком повномасштабного вторгнення агресора 24 лютого 2022 року обсяг надання гуманітарної допомоги Україні значно збільшився. За даними Координаційного штабу з гуманітарних та соціальних питань, за перші 50 днів війни було отримано майже 924 млн дол. США благодійної допомоги для України від громадян і корпорацій із різних куточків світу, а також до України було ввезено 270 тис. тонн гуманітарної допомоги [4]. За 5 місяців поточного року, враховуючи військовий стан, найбільша частина допомоги надійшла з країн ЄС, серед яких на першому місці – Німеччина (36% всієї допомоги), далі – США (17%), Польща (11%), Нідерланди (8%) та інші країни [5]. Проте ці дані не є остаточними, і в процесі військових дій ця структура буде змінюватись. Серед основних товарів гуманітарної допомоги наданої країнами-донорами можна виокремити: готові текстильні вироби (одяг, взуття та ін.), меблі, постільні речі, матраци, медичні засоби, збірні будівельні конструкції.

Основні обсяги гуманітарної допомоги надходять через митниці Західних областей. Так, через митні пости Закарпатської митниці в Україну надійшло понад 120 тисяч тонн гуманітарних вантажів в основному з Італії, Словаччини, Німеччини, Угорщини та Чехії [1].

З метою спрощення процесу ввезення гуманітарної допомоги, урядом України було прийнято ряд змін до діючої нормативно-правової бази, зокрема:

1. Раніше гуманітарну допомогу контролювало Міністерство соціальної політики, а наразі це завдання делеговано різним органам влади та консультативно-дорадчими органам у межах відведеної компетенції [2].

2. Встановлено спрощений порядок митного оформлення – рішення Міністерства соціальної політики України не потрібне, також не застосовуються заходи нетарифного регулювання ЗЕД до більшості допомоги [1].

3. Гуманітарна допомога визнається за декларативним принципом без прийняття рішення Міністерства соціальної політики України, державною адміністрацією [2].

4. Обов'язок реєстрації в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги для отримання статусу отримувача не реалізується [1].

5. Розширення категорій товарів, які визнаються гуманітарною допомогою: у т. ч. окремі спеціальні засоби індивідуального захисту та паливні матеріали, товари військового призначення. Визначено, що такі товари, як паливо, нафта тощо визнаються гуманітарною допомогою та безоплатно передаються на потреби ЗСУ та військовим. На бензин, дизельне паливо, скраплений газ встановлено ставку акцизу 0% та зменшено розмір ПДВ [3].

6. Митне оформлення гуманітарної допомоги відбувається за місцем перетину кордону України шляхом подання спеціально розробленої форми Декларації для гуманітарних товарів, що формується на кожну окрему вантажівку і подається в паперовій чи електронній формі. Декларування проводиться особою, яка перевозить товар (наприклад, водієм або уповноваженою особою), при цьому дозволи від отримувача не потрібні, що скорочує витрати на оформлення договорів та пошуки митного брокера [2].

Можна стверджувати, що запровадження чисельних змін у законодавстві суттєво полегшили процедуру ввезення гуманітарної допомоги в Україну. Завдяки спрощенню процедур для постачальників та отримувачів гуманітарної допомоги та самовідданій роботі працівників митниць, логістичних складів, перевізників, люди, які постраждали від воєнних дій, швидше отримують необхідне.

Список використаних джерел:

1. Єдиний веб-портал виконавчої влади України / Новини. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/za-chotiri-dobi-na-teritoriyu-ukrayini-bulo-vvezeno-bilshe-18-tisyach-tonn-gumanitarnoyi-dopomogi>
2. Механізм надання державою гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/Mehanizmy-nadannya-derzhavnoyu-gumanitarnoyi-dopomogy-v-umovah-voennogo-stanu.pdf>
3. Накліцький Д., Герасимчук Є. Митне оформлення товарів на період воєнного стану: ключові новації для бізнесу. URL: https://biz.ligazakon.net/news/210518_mitne-oformlennya-tovarv-na-perod-vonnogo-stanu-klyuchov-novats-dlya-bznesu
4. Національна тристороння соціально-економічна Рада / Гуманітарна допомога держави. URL: <http://www.ntser.gov.ua/ntser-profspilku/zayavu-ta-iniciativu/1657>
5. Офіційний веб-портал парламенту України / Текстові публікації. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/224488.html>
6. Про гуманітарну допомогу: Закон України від 22.10.1999р. №1192-XIV: станом на 16.06.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>.
7. Управління ООН з координації гуманітарних справ (ОСНА) / Ukraine. URL: <https://fts.unocha.org/appeals/475/summary>